

Haapaveden ja Pyhännän kotouttamisohjelma 2021–2024

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
1.1. Ohjelmatyön tausta.....	1
1.2. Keskeiset käsitteet.....	2
2. Kotouttamista ohjaavat strategiset linjaukset	4
2.1. Valtakunnalliset strategiat ja alueelliset ohjelmat.....	4
2.2. Haapaveden kaupungin ja Pyhännän kunnan maahanmuuttajien kotouttamisohjelman strategiset linjaukset.....	5
3. Kotouttaminen Haapavedellä ja Pyhännällä	6
3.1. Maahanmuuttajat alueella.....	6
3.2. Toimenpiteet ja palvelut maahanmuuttajille.....	8
4. Kehittämistoimenpiteet kaudelle 2021 – 2024	19
4.1. Maahanmuutto voimavarana.....	19
4.2. Terveys ja hyvinvointi.....	19
4.3. Osaaminen ja oppiminen.....	19
4.4. Aktiivisuus, osallisuus ja vuorovaikutus.....	20
4.5. Työllisyys.....	20
4.6. Asuminen.....	20
4.7. Maahanmuuttotyön kehittäminen.....	20
5. Ohjelman seuranta	21

Johdanto

1.1. Ohjelmatyön tausta

Kotoutumista edistävä laki määrittelee kotouttamisohjelman laatimisen kunnan vastuulle. Kunta vastaa myös ohjelman toimeenpanosta ja kehittämisestä sekä ohjelman toteutumisen ja vaikutusten seurannasta. Toimenpiteet ja palvelut suunnitellaan siten, että niiden avulla voidaan mahdollisimman hyvin edistää ja tukea maahanmuuttajien kotoutumista.

Kunnassa kotouttamisen tavoitteena on turvata maahanmuuttajalle perustiedot suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta, perusoikeuksista, velvollisuuksista ja työelämästä. Lisäksi kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten kotoutumisen edistämisen tavoitteena on tukea paikallisesti tai seudullisesti kansainvälisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä edistää myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Tavoitteena on edistää hyviä etnisiä suhteita ja kulttuurien välistä vuoropuhelua sekä maahanmuuttajaryhmien osallisuutta ja tukea mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuurin säilyttämiseen.

Haapaveden kaupunki ja Pyhännän kunta tarjoavat maahanmuuttajille samoja peruspalveluja, joita tarjotaan kaikille kuntalaisille. Tavoitteena on, että kuntien kaikki peruspalvelut tulevat maahanmuuttajille tutuiksi ja he saavat neuvontaa ja ohjausta palvelujen käytössä. Lisäksi tarjolla ovat ne erityispalvelut, joita maahanmuuttaja tarvitsee voidakseen käyttää tasavertaisesti olemassa olevia palveluita.

Kotouttamisohjelma on laadittu vuosille 2021–2024.

Haapaveden kaupungin/Sosiaali- ja terveystoimi Helmen perusturvalautakunta on käsitellyt ohjelmaa kokouksessaan 17.11.2020

Kaupungin/kunnanhallitus on käsitellyt ohjelmaa kokouksessaan __.__.2020 ja kaupungin/kunnanvaltuusto on hyväksynyt kotouttamisohjelman __.__.2020.

Kotouttamisohjelman toteutumista seurataan ja se päivitetään vähintään neljän vuoden välein valtuustokausittain.

Työryhmän jäsenet:

Kimmo Hinno, vs. kaupunginjohtaja, Haapaveden kaupunki

Erkki Seitajärvi, sivistysjohtaja, Haapaveden kaupunki

Ritva Hantula, perusturvajohtaja, Haapaveden kaupunki, Helmi

Marge Fingerroos, perhe- ja sosiaalipalvelupäällikkö, Haapaveden kaupunki,
Helmi

Eija Saarela, hallintojohtaja, Haapaveden kaupunki

Ismo Mäkeläinen, kunnanjohtaja, Pyhännän kunta

Samuli Yrjänä, sivistysjohtaja, rehtori, Pyhännän kunta

Diana Seppä, Hanhikivi-yhteyshenkilö, projektikoordinaattori, Haapaveden kaupunki

Kati Ainassaari, opinto-ohjaaja, yläkoulu, Haapaveden kaupunki
Susanna Lehtilahti, johtava ohjaaja, Haapaveden kaupunki
Marjaana Tuomikoski, yritysasiainmies, Haapaveden kaupunki
Riikka-Kaisa Nuolioja, koulutuspäällikkö koulutuskeskus JEDU
Anu Hultqvist, rehtori, Jokihelmen Opisto
Marika Ävist, rehtori, Haapaveden Opisto
Elina Hiiva, projektipäällikkö, Haapaveden Opisto
Tanja Tammimies, Aluekoordinaattori, Kotona Suomessa -hanke,
Uudenmaan ELY-keskus

1.2 Keskeiset käsitteet

Alkukartoitus

Työttömille työnhakijoille, toimeentulotuen saajille ja sitä pyytävälle tehtävä kartoitus, jossa arvioidaan alustavasti työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet. Kartoituksesta vastaa kunta tai TE-toimisto, ja se ohjautuu kotoutumislakiin (9.–10. §).

Alkuvaiheen palvelut

Alkuvaiheen palveluihin kuuluvat perustieto, ohjaus ja neuvonta, alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma.

Etninen tausta

Kuuluminen etniseen ryhmään. Etninen ryhmä on ihmisjoukko, jonka katsotaan olevan toisista erottuva kulttuuriperintönsä, uskontonsa, kielensä tai alkuperänsä takia.

Etniset suhteet

Eri etnisten ryhmien suhtautuminen toisiinsa. Tavoitteena on hyvät etniset suhteet, eli kunnioittava asenneilmapiiri ja toimiva vuorovaikutus eri väestöryhmien välillä riippumatta mahdollisista näkemuseroista.

Kansainvälistä suojelua saava

Henkilö, joka on saanut pakolaisaseman tai oleskeluluvan toissijaisen suojelun tai humanitaarisen suojelun perusteella.

Kiintiöpakolainen

YK:n pakolaisjärjestön (UNHCR) pakolaiseksi katsoma henkilö, jolle on myönnetty maahantulolupa Suomeen pakolaiskiintiön puitteissa.

Kotouttaminen

Kotoutumisen monialainen edistäminen ja tukeminen. Tähän pyritään viranomaisten ja muiden tahojen tarjoamien kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palveluiden avulla. Nämä määritellään henkilökohtaisessa kotoutumissuunnitelmassa.

Kotoutuminen

Maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka päämääränä on, että maahanmuuttaja tuntee olevansa yhteiskunnan aktiivinen ja täysivaltainen jäsen. Tavoitteena on, että maahanmuuttaja omaksuu yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Samalla kun hän tutustuu uuden asuinmaansa kielelliseen ja

kulttuuriseen ympäristöön, tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen. Vastavuoroisesti vastaanottava yhteiskunta saa uusia vaikutteita ja monimuotoistuu.

Kotoutumiskoulutus

Sisältää suomen tai ruotsin kielen opetusta sekä muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä muita yhteiskunnallisia valmiuksia. Tarvittaessa kotoutumiskoulutus sisältää luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Kotoutumiskoulutus järjestetään pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena. Kotoutumissuunnitelmaan voidaan sisällyttää myös omaehtoista opiskelua yleissivistävässä koulutuksessa. Tällöin opiskelua voidaan tukea työttömyysetuudella.

Kotoutumissuunnitelma

Maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös alaikäiselle ja tarvittaessa perheelle. Kotouttamissuunnitelma pohjautuu kotoutumislakiin (11.–18. §).

Maahanmuuttaja

Maasta toiseen muuttava henkilö. Yleiskäsite, joka koskee kaikkia eri perustein muuttavia henkilöitä.

Oleskelulupa

Lupa saapua toistuvasti maahan ja oleskella maassa. Myönnetään ulkomaalaiselle muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten.

Tilapäinen oleskelulupa: Myönnetään ulkomaalaiselle, jonka tarkoituksena ei ole jäädä Suomeen pysyvästi. Lupa on uusittava määräajan päätyttyä. Tilapäiseen oleskelulupaan merkitään kirjaintunnus B.

Jatkuva oleskelulupa: Myönnetään ulkomaalaiselle, joka on tullut Suomeen pysyvässä maahanmuuttotarkoituksessa. Lupa on uusittava määräajan päätyttyä. Jatkuvaan oleskelulupaan merkitään kirjaintunnus A.

Pysyvä oleskelulupa: Myönnetään henkilölle, joka on oleskellut Suomessa yhtäjaksoisesti jatkuvalla oleskeluvalla neljä vuotta. Oleskelun syy tai muut erityiset syyt voivat aiheuttaa poikkeuksia oleskelu-aikaan. Lupa myönnetään toistaiseksi eikä sitä tarvitse uusida. Pysyvään oleskelulupaan merkitään kirjaintunnus P.

Pakolainen

Ulkomaalainen, jolla on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Pakolaisaseman saa henkilö, jolle jokin valtio antaa turvapaikan tai jonka YK:n pakolaisjärjestö (UNHCR) katsoo olevan pakolainen.

Siirtolainen

Henkilö, joka muuttaa maasta toiseen rakentaakseen siellä itselleen uuden elämän. Siirtolainen voi olla joko maastamuuttaja tai maahanmuuttaja.

Turvapaikanhakija

Henkilö, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta. Henkilöllä ei ole vielä oleskelulupaa Suomessa.

Yhdenvertaisuus

Kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa henkilöön liittyvät tekijät, kuten syntyperä tai ihonväri, eivät saisi vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja – perusoikeudet kuuluvat kaikille.

Yhdenvertaisuuslaki

20.1.2004/21, voimaantulo 1.2.2004 <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>

Keskeiset termit: <https://kotouttaminen.fi/keskeiset-kasitteet>

2. Kotouttamista ohjaavat strategiset linjaukset

2.1 Valtakunnalliset strategiat ja alueelliset ohjelmat

Laki kotouttamisen edistämisestä

Tämä kotouttamisohjelma vastaa 1.9.2011 voimaan tulleen lain kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) sisältöä, jäljempänä kotouttamislaki. Kotouttamislain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. (Kotouttamislaki 1. §.)

Lakia sovelletaan henkilöön, jolla on ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa. Lakia sovelletaan myös henkilöön, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti. Lain 5. luvun säännöksiä kuntaan osoittamisesta ja 6 luvun 45.–49. §:n säännöksiä kustannusten korvaamisesta sovelletaan henkilöön:

- 1) joka saa ulkomaalaislaissa tarkoitettua kansainvälistä suojelua
- 2) jolle on hänen haettuaan kansainvälistä suojelua myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain 51., 52. tai 89. §:n perusteella
- 3) joka on otettu Suomeen erityisellä humanitaarisella perusteella tai kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi ulkomaalaislain 93. §:n perusteella ja
- 4) jolle on myönnetty jatkuva oleskelulupa ulkomaalaislain 52a §:n 2. momentin tai 54. §:n 5. momentin perusteella.

Tämän lain 5. luvun ja 6. luvun 45.–49. §:n säännöksiä sovelletaan lisäksi 2. momentissa tarkoitetun henkilön perheenjäsenen tai muuhun omaiseen, jos tällä on ollut perheside 2. momentissa tarkoitettuun henkilöön ennen tämän Suomeen tuloa. (Kotouttamislaki 2. §)

Laki kotouttamisen edistämisestä myöhempine muutossäädöksineen on luettavissa osoitteessa www.finlex.fi

2.2. Haapaveden kaupungin ja Pyhännän kunnan maahanmuuttajien kotouttamisohjelman strategiset linjaukset

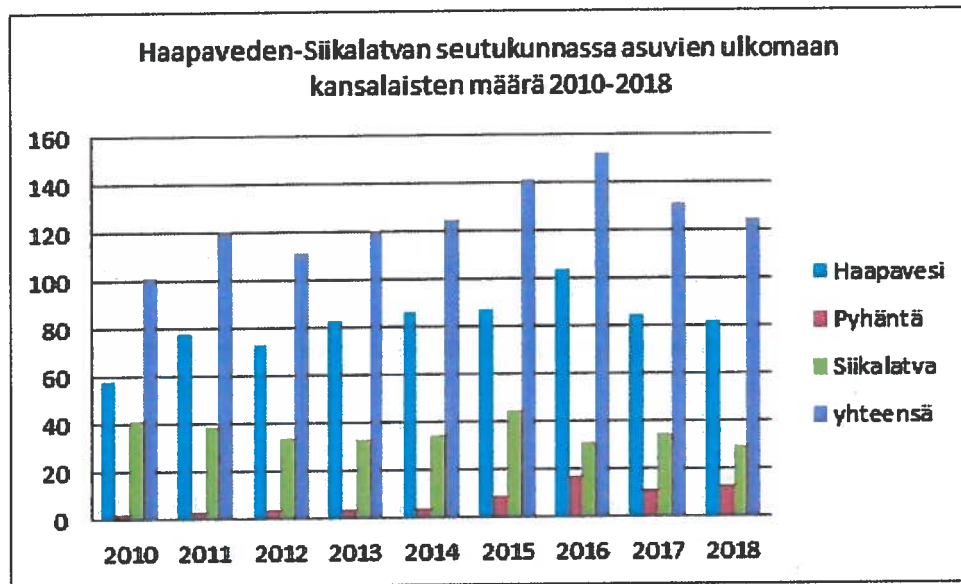
Kotouttamisohjelma kytkeytyy Haapaveden kaupungin ja Pyhännän kunnan strategiseen suunnitteluun ja tavoitteena on kotouttamistoimintojen saattaminen osaksi tavanomaisia palveluja.

Haapaveden kaupungin alueella maahanmuuttajien kotouttamisen peruslähtökohtana on ympäröivään yhteiskuntaan integroituminen ja työllistyminen. Haapaveden kaupunkistrategia on päivitetty vuosille 2018-2022 ja strategian tavoitteena on laadukkaat palvelut ja kaikkien ikäryhmien hyvinvointi sekä elinvoimaisuuden kehittäminen.

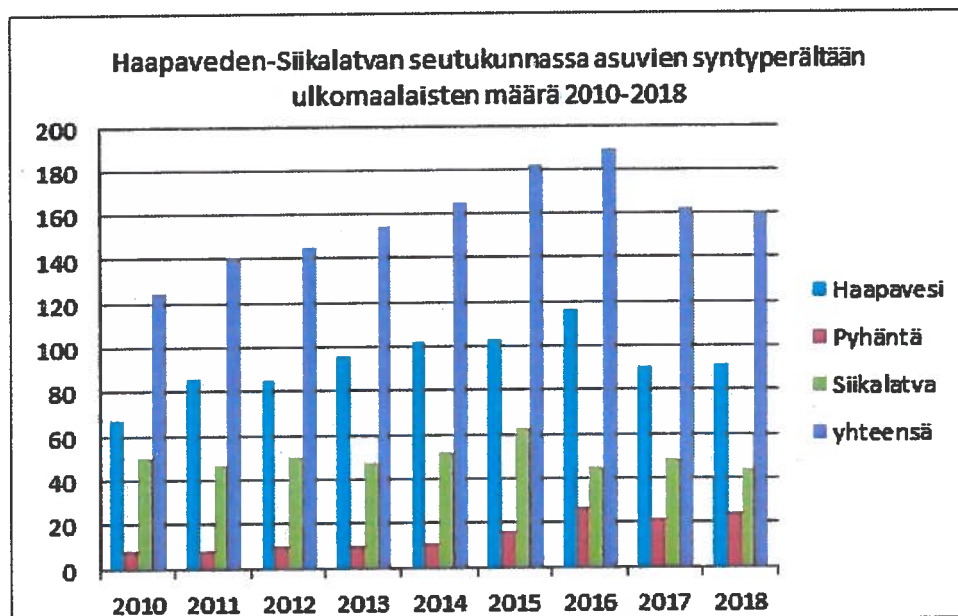
Pyhännän kunnan alueelle tapahtuva maahanmuuttajien kotoutumisen peruslähtökohtana on maahanmuuttajan tai jonkun perheenjäsenen työllistyminen. Kuntastrategian mukaan tutkitaan mahdollisuuksia yritysten ja kunnan yhteistyöhön työntekijöiden hankkimisessa ja sitouttamisessa kunnan pysyviksi asukkaiksi.

3. Kotouttaminen Haapavedellä ja Pyhännällä

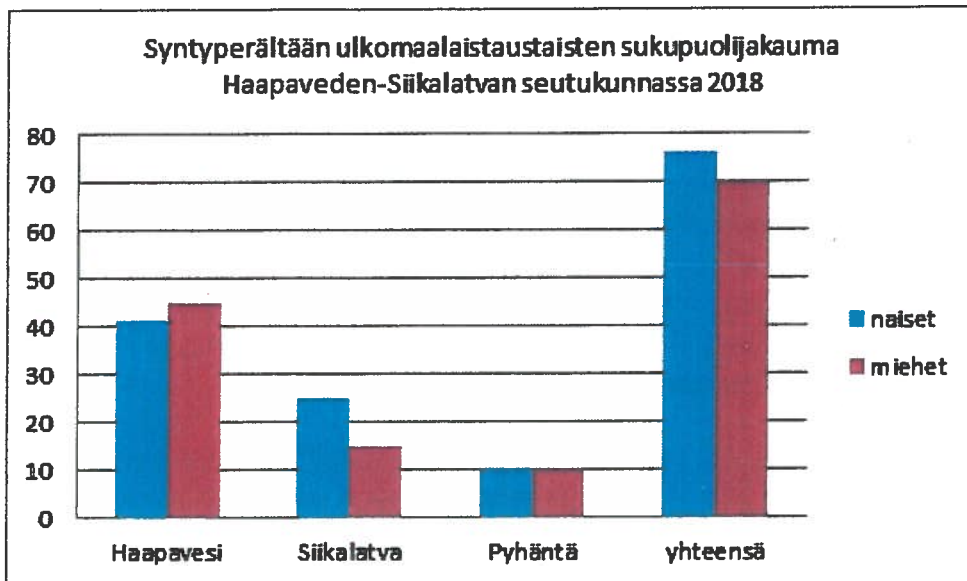
3.1 Maahanmuuttajat alueella

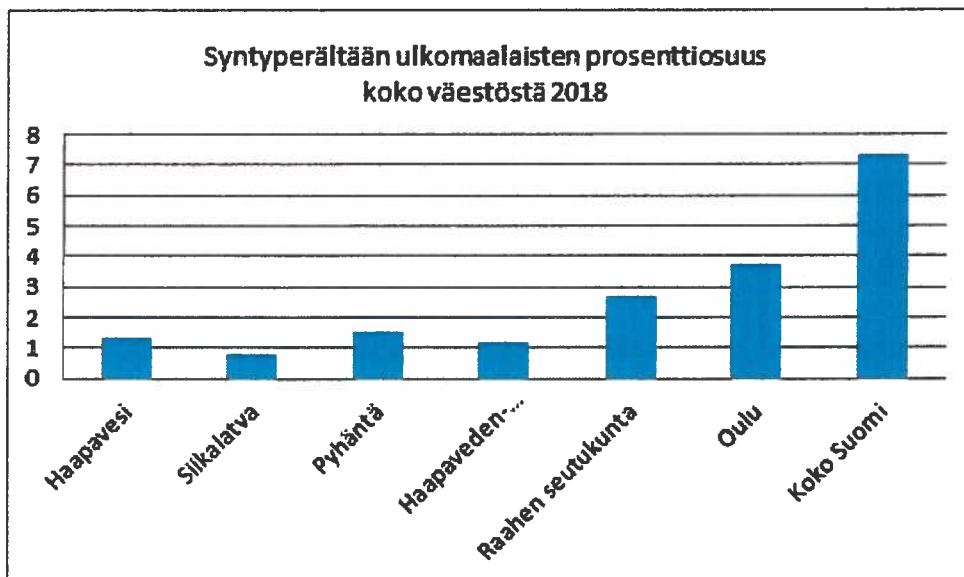
Vuoden 2018 lopussa seutukunnassa asui tilastokeskuksen tietojen mukaan yhteensä 160 maahanmuuttajaa, Haapavedellä 92, Pyhännällä 24 ja Siikalatvalla 44. Maahanmuuttajien määrä on vuosia 2017-2018 lukuun ottamatta kasvanu Haapaveden -Siikalatvan seutukunnassa tasaisesti koko 2010-luvun ajan.

Tilastokeskuksen tietojen mukaan suurin osa alueen maahanmuuttajista on tullut Euroopasta ja erityisesti EU:n ulkopuolelta. Käytännössä "muu Eurooppa" -ryhmä tarkoittaa entistä Neuvostoliiton aluetta. Myös ryhmässä "EU-maat" korostuvat itäisen Euroopan valtiot. Kolmanneksi suurin ryhmä "Aasia" koostuu lähinnä thaimaalaisista ja kiinalaisista.

Tarkasteltaessa seutukunnan maahanmuuttajien sukupuolijakaumaa naiset ovat lievänä enemmistönä. Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuoden 2018 lopussa alueella oli 76 naispuolista ja 70 miespuolista maahanmuuttajaa. Ero naisten ja miesten määrässä on vuosien varrella kaventunut, joskin naisten enemmistö selittyy edelleen pitkälti sillä, että alueelle on saapunut maahanmuuttajataustaisia naisia avioliittojen myötä.

Maahanmuuttajien osuus seutukunnan väestöstä on tilastokeskuksen tietojen mukaan keskimäärin 1,2%. Osuus on Haapavedellä 1,3 %, Pyhäntällä 1,5 % ja Siikalatvalla 0,8%.

Maakunnallisesti verrattuna Haapaveden-Siikalatvan seutukunnassa asuvien maahanmuuttajien osuus on suhteellisen pieni. Raahen seutukunnassa

maahanmuuttajien osuus koko väestöstä on 2,7 % ja Oulussa 3,7 %. Kuten aikaisemmin mainittua, maahanmuuttajien määrä on jatkanut kasvua seutukunnassa koko 2010-luvun, ja trendi vaikuttaa olevan samansuuntainen myös jatkossa. Koko Suomen väestöstä maahanmuuttajien osuus on 7,3 %.

Tarkasteltaessa maahanmuuttajien määrää ikäluokittain huomataan, että suurimman ryhmän muodostavat työkäiset maahanmuuttajat. Toisena ryhmänä tulevat lapset ja nuoret aikuiset. Maahanmuuton yleisimmät syyt viime vuosina ovat olleet perhesiteet, työ ja opiskelu. Vuoden 2015 koko Suomen turvapaikanhakijoiden määrän merkittävä kasvu nosti hetkellisesti hieman maahanmuuttajien määrää myös Haapaveden-Siikalatvan seutukunnassa.

Maahanmuuton kasvu edellyttää, että maahanmuuttajaväestön tarpeet otetaan huomioon kaikkia julkisia palveluja järjestettäessä. Lisäksi tarvitaan erillisiä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja.

Lisääntyvän maahanmuuton myötä monikulttuurisuus, monikielisyys sekä arvojen ja tapojen monimuotoisuus tulevat yhä suuremmassa määrin osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Kotoutuminen on jatkuva, kahdensuuntainen prosessi, joka edellyttää sitoutumista niin maahanmuuttajilta itseltään kuin vastaanottavalta yhteiskunnalta.

3.2. Toimenpiteet ja palvelut maahanmuuttajille

Kotouttamislain 2. luvun 6. momentissa on säädetty: "Kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja ja työ- ja elinkeinohallinnon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä" (Laki kotoutumisen edistämisestä 2010/1386 § 6).

Vastuutahot

Haapaveden kaupunki: Vastuu kotouttamistoimenpiteiden toteuttamisesta on jokaisella kunnan osastolla. Koordinaatiosta osastojen välillä vastaa perusturvaosasto.

Pyhännän kunta: Kotouttamistoiminnan kokonaisvastuu on Sosiaali- ja terveystieteiden Helmen perusturvaosastolla ja Pyhännän kunnalla. Sivistysosasto tekee tiivistä yhteistyötä perusturvaosaston kanssa erityisesti lasten ja nuorten kotouttamiseksi.

Yhteistyö ja etnisten suhteiden edistäminen

Kunnalla on kotouttamislain mukaisesti yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Tätä toimintaa tukevat valtakunnalliset, alueelliset ja kunnan sisäiset yhteistyöverkostot.

Neuvonta, ohjaus, alkuvaihe

Vuonna 2011 uudistettu kotouttamislaki korostaa maahantulon alkuvaiheen palveluja, etenkin liittyen uudelle asukkaalle annettavaan ohjaukseen, neuvontaan ja tiedon saantiin suomalaisesta yhteiskunnasta, palveluista sekä oikeuksista ja

velvollisuuksista. Muuttajalle tulee antaa tietoa hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa työelämässä ja yhteiskunnassa sekä tietoa palvelujärjestelmästä ja kotoutumispalveluista.

Nykyisen tarjonnan rungon muodostaa 10 yleisimmällä kielellä tarjottava perustietoaineisto (www.lifeinfinland.fi), joka annetaan kaikille Suomeen muuttaville oleskelulupapäätöksen tiedoksiannon tai oleskeluoikeuden rekisteröinnin yhteydessä. Perustietoaineiston sisällön tuottamisesta ja ajantasaisuudesta vastaavat valtion viranomaiset.

Perustietoaineistoa täydentää Helsingin kaupungin hallinnoima valtakunnallinen Infopankki (www.infopankki.fi), jonka internetsivuilla on 15 kielellä tietoa asumisesta ja elämisestä Suomessa.

Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma

Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opinkelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Tätä varten alkukartoituksessa selvitetään maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat. TE-toimisto tekee alkukartoituksen työttömälle työnhakijaksi rekisteröityneelle maahanmuuttajalle. Kunnan aikuissosiaalityö käynnistää alkukartoituksen tarvittaessa muille maahanmuuttajille.

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Suunnitelmassa huomioidaan maahanmuuttajan omat kotoutumista edistävät tavoitteet. Kotoutumissuunnitelma ja muut maahanmuuttajalle laaditut asiakirjat on sovittava yhteen. (Kotouttamislaki 11. §, 13. §) Kotoutumissuunnitelma laaditaan alkukartoituksen jälkeen ja siinä sovitaan kotoutumiskoulutuksesta ja muista työllistymiseen tähtäävistä toimista. TE-toimisto laatii kotoutumissuunnitelman työnhakijaksi rekisteröityneelle maahanmuuttajalle ja kunta huolehtii suunnitelman laatimisesta työvoiman ulkopuolisille maahanmuuttajille.

Maahanmuuttajille suunnattu koulutus alueella

Haapaveden Opisto järjestää nuorille ja aikuisille maahanmuuttajille kotoutumiskoulutukseen rinnastettavaa (omaehtoista) eri osaamistasoilta lähtevää suomen kielen ja kulttuurin koulutusta. www.haapop.fi

Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä, Koulutuskeskus JEDU, Haapaveden toimipiste järjestää alueella ammatilliseen koulutukseen valmentavaa koulutusta sekä ammatillista koulutusta maahanmuuttajille. www.jedu.fi

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto järjestää alueella työvoimapolitiittisena koulutuksena maahanmuuttajien kotoutumiskoulutusta. www.mol.fi/koulutushaku/kurssitiedotus/haku/

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Maahanmuuttajataustaisilla perheillä on varhaiskasvatustilain mukainen oikeus kunnalliseen varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Haapaveden kaupungissa ja Pyhännän kunnassa maahanmuuttajalasten varhaiskasvatus järjestetään yleisten varhaiskasvatustilain palveluiden yhteydessä lähipalveluna. Varhaiskasvatustilain järjestyksessä noudatetaan samoja perusteita kuin muillakin varhaiskasvatustilain tarvitsevilla lapsilla.

Varhaiskasvatus on maahanmuuttajalasten kotoutumisen kannalta tärkeä kielen oppimisen, suomalaisuuteen ja suomalaisiin tutustumisen sekä sosiaalistumisen edistäjä. Varhaiskasvatustilain järjestyksessä pyritään ottamaan huomioon lapsen ikä ja yksilölliset tarpeet sekä kieli- ja kulttuuritausta.

Kaikille varhaiskasvatustilain oleville lapsille laaditaan yksilöllinen varhaiskasvatus-suunnitelma, joka toimii myös kotoutumissuunnitelmana. Suunnitelman laatimiseen osallistuvat huoltajat, varhaiskasvatustilain kasvatustilain henkilöstön edustajat ja tarvittaessa muita lapsen kasvatustilain mukana olevia tahoja. Suunnitelmaa laadittaessa huomioidaan lapsen ja hänen perheensä kulttuuritausta ja tarvittaessa käytetään tulkkia. Tarvittaessa järjestetään lapsen kehityksen ja oppimisen kannalta tarpeellista määrää aikaista tukea. Henkilöstöltä edellytetään hyvää kulttuurista tuntemusta korostaen erityisesti perheen kulttuurin ymmärtämistä. Varhaiskasvatustilain yhteistyön monikulttuurisuustaitoja tuetaan globaalikasvatustilain opetuksen sekä varhaiskasvatustilain täydennyskoulutustilain avulla.

Kaikille lapsille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai jonka kielitaito ei ole äidinkielen veroinen, laaditaan suomi toisena kielenä -suunnitelma. Tämä suunnitelma on osa lapsen henkilökohtaista varhaiskasvatustilain suunnitelmaa ja esiopetuksen oppimissuunnitelmaa.

Lapsen oppivelvollisuus alkaa normaalisti sinä vuonna, kun hän täyttää 7 vuotta. Oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna lapsella on oikeus osallistua maksuttomaan esiopetukseen. Esiopetustilain annetaan vähintään 700 h/lukuvuosi. **Haapaveden kaupungissa** esiopetustilain järjestetään sekä perusopetuksen että varhaiskasvatustilain yhteydessä. **Pyhännän kunnassa** esiopetus järjestetään perusopetuksen yhteydessä. Esiopetuksen järjestyksessä noudatetaan Haapaveden kaupungin esiopetus-suunnitelmaa sekä valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaa ja Pyhännän kunnassa Pyhännän vastaavia suunnitelmia

Perusopetus ja valmistava opetus

Maahanmuuttajien ja monikielisten oppilaiden opetuksessa on keskeistä oppilaan hyvinvointi, suomen kielen oppiminen, kodin ja koulun yhteistyö sekä tarvittaessa opiskeluvälmiuksien parantaminen niin, että oppilas menestyy mahdollisimman hyvin

jatko-opinnoissa. Opetus suunnitellaan oppilaan kieli-, koulu- ja oppimistaustan pohjalta.

Haapaveden kaupungissa perusopetus järjestetään siten, että oppivelvollisuus-ikäisten peruskoulutuksen järjestämisestä vastaa Haapaveden kaupunki ja oppivelvollisuusikäisten ylittäneiden suomen kielen ja kulttuurin koulutuksesta Haapaveden opisto. **Pyhännän kunnassa** oppivelvollisuusikäisten peruskoulutuksesta vastaa Pyhännän kunta ja oppivelvollisuusikäisten ylittäneet ohjataan Haapaveden opistolle niin ikään suomen kielen ja kulttuurin opintoihin.

Koulutoimi järjestää koulupaikan jokaiselle esi- tai peruskouluikäiselle lapselle ja nuorelle niin pian, kuin se on mahdollista. Opetus aloitetaan mahdollisuuksien mukaan valmistavalla opetuksella, joka kestää yleensä yhden lukuvuoden ajan.

Valmistavan opetuksen tavoitteena on auttaa oppilaita kotoutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan, taata heille tasa-arvoiset mahdollisuudet koulunkäyntiin sekä tukea lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä oman kulttuuriyhteisönsä ja suomalaisen yhteiskunnan aktiiviseksi jäseneksi. Tärkeää on myös antaa oppilaalle sellaisia valmiuksia, että hän kykenee siirtymään perusopetukseen ja oppivelvollisuusikänsä päätyttyä jatko-opiskeluun.

Toimiva kaksikielisyys ja oman kulttuuri-identiteetin tuntemus sekä arvostus ovat pitkän aikavälin tavoitteita. Valmistavassa opetuksessa keskitytään erityisesti suomen kielen oppimiseen, oppimistaitojen harjaanuttamiseen, koulukäytänteiden ja yhteiskunnan toimintakulttuureihin perehtymiseen sekä peruskouluaineisiin tutustumiseen.

Valmistavaa opetusta annetaan 6 - 16-vuotiaille sekä tarvittaessa myös oppi-velvollisuusikänsä ylittäneille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden suomen kielen taito ei vielä ole riittävän hyvä perusopetuksen ryhmässä opiskeluun. Oppilaat integroidaan mahdollisimman varhain perusopetuksen ryhmiin; aluksi erityisesti taito- ja taideaineisiin.

Valmistavan opetuksen oppilaat ovat heille osoitetun koulun oppilaita ja heidät integroidaan koulun perusopetukseen. Integrointi tukee oppilaan kotoutumista ja suomen kielen oppimista. He voivat opiskella valmistavassa opetuksessa niitä oppimääriä, joissa tarvitsevat erityisesti tukea. Vastuu integraation toteutumisesta on koulun rehtorilla.

Haapaveden kaupunki pyrkii takaamaan kaikille niille maahanmuuttajille, joille koulupolku on sopivin kotoutumispolku, mahdollisimman yhtenäisen ja tavoitteellisen koulupolun perusopetuksen kautta jatko-opintoihin. Kaupunki huomioi myös mahdollisuuksien mukaan erilaiset erityisen tuen tarpeet ja palvelut, jotka tukevat maahanmuuttajataustaisen lapsen ja nuoren koulunkäyntiä ja opiskelua. **Pyhännän kunnassa** maahanmuuttajalapsen ohjataan perusopetuksen jälkeen lähiseudun toisen asteen oppilaitoksiin.

Muiden uskontojen opetusta järjestetään, jos säädetty määrä opetukseen oikeutettujen huoltajia pyytää opetuksen järjestämistä. Kouluyhteisön monikulttuurisuustaitoja tuetaan globaalikasvatusopetuksen sekä rehtorien ja opettajien täydennyskoulutuksen avulla.

S2-opetus ja tuki

Maahanmuuttajaoppilaat opiskelevat osittain tai kokonaan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -nimistä oppiainetta, johon on kirjattu oppimäärän erityinen tehtävä, opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokittain. Opetuksen tavoitteena on kehittää yksilöllisesti kielen keskeisiä osa-alueita ja kasvattaa sanavarastoa. Kielitaitoa arvioivat oppilaan opettajat, esimerkiksi luokanopettaja, erityisopettaja ja suomi toisena kielenä -opettaja.

Oman kielen opetus

Haapaveden kaupungissa ja Pyhännän kunnassa ei ole toistaiseksi järjestetty maahanmuuttajille oman kielen opetusta. Opetuksen järjestämistä harkitaan tilanteen mukaan.

Toisen asteen koulutus

Haapaveden lukio antaa yleissivistävää koulutusta. Lukioon kuten muihinkin perusopetuspohjaisiin oppilaitoksiin haetaan yhteishaussa. Lukio-opiskelijoiden valinta perustuu aikaisempaan koulumenestykseen. Ulkomaisella todistuksella haetaan lukiopaikkaa yhteishaun aikaan suoraan lukiosta. Lukion voi suorittaa myös yksityisoppilaana tenttimällä.

Lisätietoja: <https://www.haapavesi.fi/lukio-0>

Haapaveden Opisto tarjoaa ammatillista koulutusta seuraavissa koulutuksissa: nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajan perustutkinto (nuoret ja aikuiset), liiketalouden perustutkinto/tieto- ja kirjastopalvelujen osaamisala, lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinto, koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen ammattitutkinto ja perhepäivähoitajan ammattitutkinto.

Lisätietoja: www.haapop.fi

Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä, Koulutuskeskus JEDU, Haapaveden toimipiste järjestää alueella monialaista ammatillista koulutusta.

Lisätietoja: <https://www.jedu.fi/jedu/ammattiopistot/haapaveden-ammattiopisto>

Työllisyyspalvelut

Kaikki Haapaveden kaupungin ja Pyhännän kunnan tuottamat työllisyyspalvelut ovat suunnattu kaikille kuntalaisille, myös maahanmuuttajille.

Haapaveden kaupungin alueella toimivat hankkeet

Majakka- Maahanmuuttajat kanssamme-hanke

Majakka on STEAn rahoittama kehittämishanke, jonka tavoitteena on edistää maahanmuuttajien työelämäosallisuutta. Majakan toimintamuotoja ovat maahanmuuttajille suunnattujen palveluiden kehittäminen, maahanmuuttajien työelämävalmiuksien parantaminen ja työllistymisen esteiden purkaminen. Majakka-hankkeen välittämiä kohderyhmiä ovat Oulun eteläisen alueen maahanmuuttajat sekä alueen yritysten, yhdistysten, kuntien ja kaupunkien henkilöstö.

Virikevieraat ja kylätalkkarit-hanke

Haapaveden kaupungin ja Siikalatvan kunnan Virikevieraat ja kylätalkkarit -hanke on Euroopan Sosiaalirahaston (ESR) rahoittama kehittämishanke, jonka rahoitusta koordinoi Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus. Hankkeen toiminta-aika on 15.4.2019-31.12.2021 ja toiminta-alue on Haapaveden kaupunki sekä Siikalatvan kunta. Hankkeen tavoitteena on työllistää sen kohderyhmään kuuluvia työttömiä, kehittää molempien kuntien työpajatoimintaa lisäämällä seinättömiä toimintamalleja ja samalla tarjota apua sen välilliselle kohderyhmälle, ikääntyville kuntalaisille, kotona asumiseen.

KELEKKA-hanke

KELEKKA on TE-palvelujen ja Haapaveden kaupungin yhdessä rahoittama työllisyyspoliittinen hanke. Hankkeen toiminta-aika on 1.5.2020 – 31.12.2022 ja hankkeen tavoitteena on kehittää palvelukeskus Kokoomoon palvelumalli, jossa tarjotaan asiakkaille yksilö- ja ryhmävalmennusta. Yksilöllisten valmennuspalvelujen tarkoituksena on tukea hankkeen asiakkaiden yksilöllisen työllisyys- tai ammatillisen kuntoutuspolun muodostumista.

ULPO - Ulkomaalaistaustaisten polku Oulun eteläiselle alueelle -hanke

Hankkeen tarkoituksena on helpottaa ja tukea ulkomaalaistaustaisten sijoittumista ja integroitumista alueelle kokonaiskonseptilla, jossa Haapaveden kaupunki, alueen oppilaitokset ja yritykset muodostavat selkeän, toimivan ja tuloksellisen yhteistoimintamallin. Hanke pyrkii lievittämään alueella vallitsevaa työvoimapulaa edistämällä ammattitaitoisten maahanmuuttajien ja työvoimapulasta kärsivien yritysten kohtaamista. Hankkeen toimenpiteet edesauttavat myös ylläpitämään alueen elinvoimaisuutta sekä edistämään seutukunnan pk-yritysten kasvua ja kansainvälistymistä.

Pyhännän kunnan alueella toimivat hankkeet

Kyvyt käyttöön-hanke

Kyvyt käyttöön –hanke kehittää alueen työllistämisprosesseja ja palveluita yhteistyössä kuntien, yritysten, yhdistysten sekä koulutuksenjärjestäjien kanssa. Kehittää joustavia toimintamalleja äkillisiin työelämän muutoksiin. Hankkeen tavoitteena on luoda alueelle

yrittäjien, yhteisöjen yhteistyöverkosto ja kehittää tuetun työllistymisen mallia yhteistyöverkostossa. Hankkeen toiminta-alueena on Pyhännän ja Siikalatvan kunnat.

MyWay2-hanke

MyWay2 on Euroopan sosiaalirahaston rahoittama hanke, joka järjestää kokonaisvaltaista hyvinvointia ja työnhakuvalmiuksia edistäviä valmennuksia ja työpajoja. Lisäksi My Way 2 -hanke järjestää työntekijöiden ja työnantajien kohtaamis- eli rekrytointitapahtumia.

Tukityöllistäminen

Tukityöllistämispalveluina Haapaveden kaupunki ja Pyhännän kunta tarjoavat työkokeilumahdollisuuksia eri yksiköissään, palkkatuetta työtä sekä huolehtivat veloitetyöllistämisestä. Myös oppisopimusopinnot ovat mahdollisia.

Työpaja

Haapaveden kaupungin työpaja tarjoaa asiakkailleen kuntouttavaa työtoimintaa ja työkokeilun mahdollisuutta. Työpajan asiakkaille on tarjolla yksilö- ja ryhmävalmennusta, jotka tukevat henkilökohtaisen työllistymispolun luomista. Työpaja tekee aktiivisesti verkostoyhteistyötä alueen toimijoiden, yhdistysten ja yritysten kanssa.

Starttaamo

Haapaveden työpajalla toimii myös nuorten ryhmä Starttaamo. Se on tarkoitettu 17-28-vuotiaille nuorille aikuisille, jotka kaipaavat tukea esimerkiksi tulevaisuuden suunnitelmissa ja arjenhallinnassa. Starttaamon toiminta on monipuolista ja vaihtelee kunkin asiakkaan omien tarpeiden mukaisesti.

Yritysneuvonta

Haapaveden kaupunki tarjoaa yritysneuvontapalveluita aloittaville ja myös yritystoimintaa jatkaville. Palvelu on maksutonta asiakkaalle ja asiakkaita tavataan kaupungintalolla tai asiakkaan luona. Haapaveden kaupungin elinkeinopalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä alueen kehittämisverkoston, kuten Haapavesi-Siikalatvan seutukunnan kanssa ja hyödyntävät näiden tarjoamia mahdollisuuksia mm. erilaisten hanketoimintojen ja -toimijoiden osalta. Palvelua on saatavilla myös englanniksi.

Haapaveden Teknologia kylä Oy:llä ja Haapaveden Teollisuuskiinteistöt Oy:llä on erilaisia toimisto- ja teollisuushallitiloja vuokrattavissa yritystoiminnan käyttöön. Näitä tiloja voi kysyä kaupungin elinkeinotoimesta.

Pyhännän kunnan elinkeinoelämän kehittämisessä ja yritystoiminnan edistämisessä tekevät Haapaveden-Siikalatvan seutukunta ja Pyhännän kunta hyvää yhteistyötä. Seutukunnan elinkeinojohtaja tarjoaa maksutonta yritysneuvontaa yritysten tarpeen mukaan. Tavoitteena on uuden yritystoiminnan syntyminen sellaiseen liiketoimintaan, jota ei ole saatavana vielä kunnassa. Jo toimivien yritysten kasvun tukeminen on toinen keskeinen osa-alue elinkeinojohtajan työssä.

Pyhännän kunnan rooli on vastata toimintaedellytysten luomisesta. Tonttipolitiikka, liikennejärjestelyt, asuntojen saatavuus ja riittävät kunnalliset palvelut mahdollistavat olemassa olevien yritysten kehittymisen sekä uusien yritysten ja uusien työntekijöiden saamiseen kuntaan.

Pyhännän kunnassa toimivissa yrityksissä on jatkuvasti avoinna työpaikkoja. Osaavan henkilöstön saaminen yrityksiin edellyttää myös yrityksiltä aktiivista työvoimapolitiikkaa. Yritykset kouluttavat uutta henkilökuntaa mm. erilaisilla työvoimapolitiittisilla koulutuksilla sekä oppisopimuskoulutuksilla eri tahojen kanssa yhteistyössä.

Sosiaalipalvelut

Haapaveden kaupungin ja Pyhännän kunnan sosiaalipalvelut järjestää sosiaali- ja terveystieteiden Helmi.

Sosiaalipalveluja annetaan maahanmuuttajille samoilla perusteilla kuin muillekin kuntalaisille. Henkilökunnan osaamista ja valmiuksia palvella eri kulttuureista tulevia asiakkaita kehitetään esimerkiksi koulutuksilla.

Aikuissosiaalityö

Aikuissosiaalityö on yksilön tai perheen kanssa tehtävää lakisääteistä asiakastyötä, jonka tavoitteena on muutos asiakkaan elämänhallinnan parantamiseksi ja ongelmien ennaltaehkäisy.

Aikuissosiaalityöhön sisältyy sosiaaliturvatyö, päihde- ja mielenterveystyö, ennaltaehkäisevä lastensuojelutyötä sekä työllistymistä, kouluttautumista, asumista ja kuntoutumista tukevaa toimintaa sekä yleiseen sosiaaliturvaan liittyvää ohjausta ja neuvontaa.

Sosiaalitoimi huolehtii asiakkaiden sosiaalihuoltolain mukaisen toimeentuloturvan ennaltaehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen osalta. Kela vastaa perustoimeentulotuesta. Maahanmuuttajalla on oikeus sosiaalihuoltolain mukaiseen toimeentuloturvaan ja sosiaalipalveluihin.

Sosiaalityön tehtävä maahanmuuttajien kotoutumisessa on kotoutumisen koordinointi, ohjaus ja neuvonta. Sosiaalityöntekijä tai -ohjaaja tekee yhdessä maahanmuuttajan, mahdollisesti vastaanottokeskuksen ja TE-toimiston kanssa maahanmuuttajan yksilö-/perhekohtaisen alkukartoituksen ja tarvittaessa kotoutumissuunnitelman. Sosiaalityöntekijä tai -ohjaaja seuraa ja arvioi suunnitelmien toteutumista.

<http://www.sotehelmi.fi/aikuissosiaality%C3%B6>

Lastensuojelu

Lastensuojelu on työtä lasten ja perheiden hyväksi, tavoitteena on lasten suotuisten kasvuolojen turvaaminen ja vanhempien tukeminen heidän kasvatustehtävässään. Lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään tuetaan niin, että he voivat kasvaa ja kehittyä omilla kodoillaan. Jos lapsen elämän olosuhteet vaarantuvat, lapselle on taattava mahdollisimman hyvä hoito kodin ulkopuolella. Lapsen vanhempia autetaan parempaan elämänhallintaan, jotta lapsi voisi palata mahdollisimman pian kotiinsa.

Lastensuojelutyö on yhteistyötä lasten vanhempien, päivähoidon, perheneuvolan, kotipalvelun, koulutoimen, terveydenhuollon ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Lastensuojelun tarkoitus on huolehtia lapsen edun toteutumisesta ja lapsen näkökulmasta.

<http://www.sotehelmi.fi/lastensuojelu>

Perhetyö

Perhetyö on lapsiperheille järjestettävää kokonaisvaltaista, suunnitelmallista ja pitkäjänteistä tukemista. Lapsiperheille järjestetään lapsiperheiden kotipalvelua perheen vaikeiden elämäntilanteiden aikana. Perhetyöntekijä ja perhetyön ohjaaja ohjaavat ja auttavat perhettä arkielämän hallinnassa ja tukevat vanhemmuutta sekä perheen omatoimisuutta ja jaksamista.

<http://www.sotehelmi.fi/perhety%C3%B6-ja-lapsiperheiden-kotihoito>

Perheneuvola

Perheneuvola palvelee lasten ja nuorten kasvuun ja kehitykseen liittyvissä kysymyksissä sekä perhe-elämän ja parisuhteen vaikeuksissa.

<http://www.sotehelmi.fi/perheneuvola-1>

Vammaispalvelut

Vammaispalveluiden tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä. Vaikeavammaisille järjestetään kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattaja palveluineen, asunnon muutostyöt sekä välineet ja laitteet, henkilökohtainen apu, tulkkipalvelut sekä palveluasuminen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Kehitysvammaisille ja vaikeavammaisille henkilöille järjestetään palveluasuminen, kun he tarvitsevat runsaasti apua selviytyäkseen jokapäiväisistä toiminnoista, mutta eivät kuitenkaan tarvitse laitoshoidoa.

<http://www.sotehelmi.fi/vammaislain-mukaiset-palvelut>

<http://www.sotehelmi.fi/kehitysvammahuollon-palvelut>

Ikäihmisten palvelut

Ikäihmisten palvelujen avulla pyritään ensisijaisesti edistämään vanhusten selviytymistä omissa kodeissaan ja tukemaan heidän toimintakykyään ja omatoimisuuttaan. Ikäihmisten palveluja annetaan maahanmuuttajille samoilla perusteilla kuin muillekin kuntalaisille.

Jokaiselle palveluja tarvitsevalle pyritään järjestämään yksilölliset ja tarpeenmukaiset palvelut. Kotona asumista tukevia palveluja ovat mm. ateria-, kylvytys-, vaatehuolto- ja turvapalvelut. Mikäli kotona asuminen ei järjestettävistä palveluista huolimatta ole enää jossakin vaiheessa mahdollista, voi hakeutua asumispalvelujen piiriin.

Asumispalvelupaikkoja voi hakea pienryhmäkodeista tai tehostetun palveluasumisen yksiköstä.

Lisätietoja kotihoidosta, tukipalveluista ja asumispalveluista sekä niiden hakemisesta saa hoito- ja hoivapalvelupäälliköltä, kotipalveluohjaajalta ja palveluesimiehiltä.

<http://www.sotehelmi.fi/ik%C3%A4ihmisten-palvelut-ja-vuodeosasto>

Tarkemmat tiedot sosiaali- ja terveystieteiden Helmen sosiaalipalveluista ja ikäihmisten palveluista:

<http://www.sotehelmi.fi/perhe-ja-sosiaalipalvelut-0>

<http://www.sotehelmi.fi/ik%C3%A4ihmisten-palvelut-ja-vuodeosasto>

Terveyspalvelut

Sosiaali- ja terveystieteiden Helmi järjestää Haapaveden kaupungin ja Pyhännän kunnan terveyspalvelut. Alueen terveyskeskukset tarjoavat maahanmuuttajille heidän tarvitsemansa terveyden- ja sairaanhoitopalvelut, kuten muillekin kuntalaisille.

Maahanmuuttaja voidaan ohjata terveyspalveluiden piiriin kotouttamissuunnitelman teon yhteydessä maahanmuuttajan ikä ja terveydentila huomioon ottaen.

Henkilökunnan osaamista ja valmiuksia palvella eri kulttuureista tulevia asiakkaita kehitetään esimerkiksi koulutuksilla.

Molemmissa sosiaali- ja terveystieteiden Helmen alueen kunnissa tarjotaan muun muassa lääkärin ja hoitajien vastaanotto-, laboratorionäytteenotto- ja hammashoitopalvelua.

Tarkemmat tiedot alueen sosiaali- ja terveyspalveluista <http://www.sotehelmi.fi>

Vapaa-aikapalvelut

Kirjasto ja kulttuuripalvelut

Kirjasto- ja tietopalvelujen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, tiedon hankintaan ja virkistykseen. Kirjasto tarjoaa maksuttomasti asiakkaittensa käyttöön kirjoja, lehtiä, äänitteitä ja elokuvia. Aineistoja on saatavilla myös eri kielillä. Kirjaston omaan kokoelmaan kuuluu suomenkielisen aineiston lisäksi englannin-, ranskan-, ruotsin-, saksan-, viron-, espanjan- ja venäjänkielistä aineistoa. Tämän lisäksi aineistoa voidaan tilata esim. Helsingin monikielisestä kirjastosta.

Monikielisen kirjaston tehtävänä on Suomessa asuvan vieraskielisen väestön kirjastopalvelujen tukeminen, yhteyksien solmiminen koti- ja ulkomaisiin yhteistyö-tahoihin, tiedotus ja neuvonta sekä aineiston hankinta yhteiskäyttöön sellaisilla kielillä, jotka meillä ovat harvinaisia ja joiden käyttäjiä Suomessa on vähän. Päävastuu ulkomaalaisväestön yleisistä kirjastopalveluista on kunnilla.

Kunnan kaikki kulttuuritapahtumat, näyttelyt ja tilaisuudet ovat avoimia kaikille kunnassa asuville. Kulttuuritoimi ottaa mielellään vastaan toiveita maahanmuuttajilta. Kulttuuritoimi järjestää mm. lasten ja nuorten kulttuuriviikkojen aikana kaikille avoimia ja maksuttomia tapahtumia sekä kulttuuritarjontaa suoraan päivähoidolle ja kouluille. Museoiden kautta paikallista kulttuuria voidaan tuoda tutuiksi maahanmuuttajille. Museoihin ei ole pääsymaksua.

Kansalaisopisto

Jokihelmen opisto järjestää laadukkaita ja monipuolisia vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen oppimismahdollisuuksia sekä kulttuuri- ja taide-elämyksiä eri-ikäisille ihmisille. Tavoitteemme on tuottaa iloa, hyvinvointia, sivistystä ja elämyksiä sekä mielekästä toimintaa vapaa-aikaan. Kansalaisopiston kurssit ovat avoimia kaikille ja kursseilla voi olla ilman hyvää kielitaitoa. Tarjoamme vieraiden kielten opintoja myös verkkokoulutuksena.

Tarjoamme maahanmuuttajille suunnattuja kursseja Haapavedellä ja Kärsämäellä mm. Suomea ulkomaalaisille, jossa suomen kielen lisäksi opetellaan erilaisten lomakkeiden täyttämistä ja viranomaisasiointia, verkostoidutaan, jaetaan kokemuksia sekä saadaan uusia ystäviä. Lisäksi olemme yhteistyössä Haapa-Sompa hankkeen kanssa edistämässä maahanmuuttajien kotoutumista ja sosiaalisia suhteita vapaa-ajalla. Työllistämme mielellämme maahanmuuttajia oman erityisosaamisen opettamiseen kansalaisopiston kursseilla. Toimintamme on joustavaa ja alueen väestön tarpeisiin reagoivaa.

Liikuntapalvelut

Liikunta on sivistyksellinen perusoikeus ja kunnan tehtävänä on luoda edellytyksiä liikunnalle ja tukea erityisesti terveyttä edistävää liikuntaa. Liikuntapalvelujen organisoimisesta ja kehittämisestä kaupungissa vastaa liikuntatoimi yhteistyössä järjestöjen ja yhteisöjen sekä kaupungin eri hallintokuntien kanssa.

Haapaveden ja Pyhännän liikuntapalveluiden tavoitteena on tarjota kuntalaisille liikuntamahdollisuuksia yhdenvertaisesti niin, ettei sukupuoli, välimatkat, liikunta-rajoitteet, talous, koulutustaso, kulttuurierot tai ikä ole esteenä liikuntaan osallistumiseen. Tämä edellyttää sitä, että yhdenvertaisuus otetaan huomioon kaikilla tasoilla: päätöksenteossa, käytännön toiminnassa ja ohjaustyössä, tiedotuksessa jne. Liikuntatoimi vastaa erityisryhmien tarpeiden huomioimisesta yhdessä erityisjärjestöjen kanssa. Maahanmuuttajien voidaan joissakin tapauksissa katsoa kuuluvan erityis-ryhmiin, mikäli esimerkiksi kieli- tai kulttuuriongelmat vaikeuttavat liikuntapalveluiden käyttöä.

Nuorisopalvelut

Toimintojen lähtökohtana on nuorten kasvun ja kehityksen tukeminen. Nuorisopalvelut tarjoaa maahanmuuttajille mahdollisuuden tutustua suomalaiseen kulttuuriin ja osallistua tuetusti ja turvallisesti lapsille ja nuorille suunnattuihin vapaa-ajan palveluihin.

Maahanmuuttajilla voi olla myös hyviä kehittämissesityksiä, joilla palveluja voidaan parantaa.

Haapaveden kaupunkiin ja Pyhännän kuntaan saapuvilla maahanmuuttajilla on samat mahdollisuudet ja oikeudet kuin paikallisväestöllä käyttää kunnassa olevia nuorisotiloja ja -palveluita. He voivat osallistua kaikkiin kunnassa järjestettäviin tilaisuuksiin ja tapahtumiin samalla tavalla kuin kantaväestökin.

Nuorisopalveluilla on tärkeä merkitys ja rooli molemminpuolisessa suvaitsevaisuutta edistävän ilmapiirin luomisessa, mitä edistetään järjestämällä kaikenikäisten kaupunkilaisten kohtaamisia. Nuorisopalveluissa pystytään edistämään erityisesti kouluikäisten (7 - 18-vuotiaiden) lasten ja nuorten kotoutumista Haapavedelle ja Pyhännälle sekä luomaan ja edistämään molemminpuolista yhteisöllisyyttä sekä osallisuutta.

Kunnan nuorisotyöhön kuuluvat nuorten kasvatuksellinen ohjaus, toimintatilat ja harrastusmahdollisuudet, tieto- ja neuvontapalvelut, nuorisoyhdistyksien ja muiden nuorisoryhmien tuki, liikunnallinen, kulttuurinen, kansainvälinen ja monikulttuurinen nuorisotoiminta, nuorten ympäristökasvatus sekä tarvittaessa nuorten työpajapalvelut ja etsivä nuorisotyö tai muut paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivat toimintamuodot.

Nuorisotyötä ja -politiikkaa toteutetaan monialaisena yhteistyönä sekä yhteistyönä nuorten ja muiden nuorisotyötä tekevien järjestöjen kanssa.

Etsivä nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivää nuorisotyötä tehdään ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta. Kajaanin kaupunki tuottaa Pyhännälle etsivän nuorisotyön palvelut.

Seurakunnat

Haapaveden seurakunnan tekemä työ tavoittaa vuosittain pienen määrän maahanmuuttajia. Maahanmuuttajat voivat olla eri seurakunnista, ja monet ovat eri uskontokunnista ja uskonnollisista taustoista.

Seurakunnan järjestämä toiminta on kaikille avointa riippumatta uskontokunnasta. Jumalanpalvelus, päivä- ja perhekerhot, varhaisnuorten kerhot ja leirit, nuorten toiminta, aikuisten piirit ja kerhot, leirit ja virkistyspäivät, vapaaehtoistoiminta, kuorot ja erilaiset musiikki- ja erityistilaisuudet tarjoavat virkistystä, sosiaalisia kontakteja ja hengellistä hoitoa.

Konfirmaatio, ehtoollinen, avioliittoon vihkiminen ja hautaan siunaus koskee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jäseniä. Kirkon jäseneksi voidaan kastaa niin lapsia kuin aikuisiakin.

Tulkkaukspalveluiden osalta maahanmuuttaja on itse hankkinut tulkin osallistuessaan seurakunnan toimintaan.

Seurakunnan diakoniatyön kautta maahanmuuttajia voidaan avustaa myös taloudellisesti, useimmiten ruoka- ja tavaralahjoitusten muodossa.

Seurakunnan toiminnan kautta maahanmuuttaja voi saada neuvoja, ohjausta ja perehdytystä suomalaiseen tapakulttuuriin, paikallisiin verkostoihin ja yhteiskunnan toimintaan sekä tutustua hengelliseen elämään.

Toiminnan tavoitteena on yhteiskuntaan sopeutuminen ja aktiivinen toimijuus. Seurakunnan erityispiirteenä kotouttamisessa on hengellisen ohjaus, sielunhoito ja rukouspalvelu. Hengellisen kodin lisäksi maahanmuuttajat saavat jatkuvuuden kokemuksia, turvallisuuden tunnetta ja sosiaalisia verkostoja, joilla on merkittävä rooli kotoutumisen edistämässä. Konkreettisesti tavoitteena on opastaa maahanmuuttajia seurakunnan toimintaan heti maahantulon jälkeen ja tarjota maahanmuuttajille tietoa seurakunnan toiminnasta, osallistumismahdollisuuksista ja luterilaisesta uskosta.

Haapaveden seurakunnan ja SVS/Haapaveden osaston kansainvälinen kerho kokoontuu neljä kertaa vuodessa. Toiminta aloitettiin kolme vuotta sitten ja jatkuu edelleen.

Pyhännän kappeliseurakunnassa maahanmuuttajiin ollaan yhteydessä henkilökohtaisesti kotikäynnein. Yhteistyötä tehdään eri järjestöjen kanssa (esim. SPR: samat vapaaehtoiset monesti kummassakin). Maahanmuuttajia kutsutaan seurakunnan eri tilaisuuksiin ja heille järjestetään tarvittaessa tulkkauksia. Toivomuksien mukaan maahanmuuttajille hankitaan esimerkiksi uutta testamenttia ja heitä autetaan tarvittaessa taloudellisesti.

Seurakunnassa on kirkkoturvasuunnitelma niitä varten, jotka ovat Suomessa ns. paperittomina tai jotka ovat joutuneet Suomen säädösten kannalta määrittelemättömään ja oikeudettomaan asemaan.

Kolmas sektori

Kansalaisyhteiskunnan järjestöt ja vapaaehtoinen kansalaistoiminta muodostavat kolmannen sektorin. Kolmas sektori tarjoaa mm. kuntien ja kuntayhtymien palvelujen rinnalla kaikille osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä mahdollisuuksia sosiaaliseen vuorovaikutukseen ihmisten kanssa.

Sosiaali- ja terveysalaan ja vapaa-aikaan liittyvää toimintaa tarjoavia yhdistyksiä ovat esim. erilaiset potilasjärjestöt, työttömien yhdistykset, eläkeläisjärjestöjen

paikallisyhdistykset, kyläyhdistykset, nuorisoseurat, urheiluseurat, musiikkiyhdistykset, 4H-yhdistykset, MLL:n paikallisyhdistykset (mm. perhekahvila) ja SPR:n paikallisosastot (mm. ystävätoiminta) ja maa- kotitalousseura (Pyhätä).

Suomi- Venäjä- seura/Haapaveden osasto on aktiivisesti mukana maahanmuuttajien kotoutumisessa. Osastolla on paljon venäjänkielisiä jäseniä, joille osasto järjestää yhteistyössä muiden järjestöjen kanssa hyvän arjen toimintaa, mm. yhteiskunnan sopeutumiseen, hyvinvointiin ja suomalaisen kielen ja kulttuuriin tutustumiseen liittyviä tilaisuuksia. Venäjänkieliselle jäsenilleen osaston puolesta on tarjolla myös ohjaus-apua ja vertaistukea päivittäisen elämän vaikeuksissa. Vuodesta 2017 alkaen osasto pyörittänyt Haapaveden seurakunnan kanssa Kansainvälisen kerhon toimintaa, jonka tarkoituksena on tutustuttaa paikallisia asukkaita ja maahanmuuttajia keskenään, edesauttaa suomalaisia kansainvälistymään ja maahanmuuttajia sopeutumaan ja kotoutumaan Haapavedelle.

Syksyllä 2020 käynnistetään Haapasompa pilotti hanke. Hankkeen tavoitteena on aktivoida paikallisia ja alueen ulkomaalaisia yhteistoimintaan ja tukea heitä elämän arjessa. "HAAPASOMPA"- keskustelukurssi alkaa yhteistoiminnassa Jokihelmen opiston kanssa. Kurssin avulla annetaan eri ikäisille eri kulttuureista Haapaveden kaupungin ja alueelle muuttaneille uusille asukkaille annetaan erinomainen mahdollisuus joustavaan kotoutumiseen, oppimalla tuntemaan ja ymmärtämään suomalaisten ihmisten malli toimia eri tilanteissa, niin töissä kuin vapaa-aikana.

Asumispalvelut

Haapaveden kaupungin vuokra-asuntojen välityksestä huolehtivat Kiinteistö Oy Haapa-asunnot, TA-Yhtymä Oy, Haapaveden Vanhusten koti ry:n vanhusten vuokra-asunnot. Lisätietoja asumisesta

<http://www.haapavesi.fi/asuminen-ja-elaminen/asuminen.html>.

Pyhännän kunnan asumispalvelut: <https://www.pyhanta.fi/vuokra-asunnot>.

Myös asumispalveluiden osalta kunnat varmistavat, että työntekijöillä on valmius palvella ja neuvoa ulkomaalaisia asiakkaita.

4. Kehittämistoimenpiteet ja mittarit kaudelle 2021 - 2024

4.1. Maahanmuutto voimavarana

- Maahanmuutolla pyritään turvaamaan työvoiman riittävyys.
- Monikulttuurisuuden katsotaan rikastuttavan aluetta.

4.2. Terveys ja hyvinvointi, sosiaalipalvelut

- Vanhemmuutta vahvistetaan olemassa olevilla malleilla.
- Kaikissa sosiaali- ja terveyspalveluiden pääprosesseissa seurataan tulkkaukustannuksia vuositasolla.
- Neuvolatoiminnassa seurataan maahanmuuttajataustaisten osallistujien määrää perheryhmissä ja perhevalmennuksissa.

Mittari: tulkkaukustannukset, osallistuminen perheryhmissä ja perhevalmennuksissa.

4.3. Osaaminen ja oppiminen

Jokainen suomi toisena kielenä -oppija saa S2-opetusta omassa päiväkodissaan ja koulussaan.

Mittari: Kuinka moni suomi toisena kielenä -oppija saa suomi toisena kielenä -opetusta?

Monikulttuuriseen kasvatukseen ja opetukseen liittyvät palvelut koordinoidaan keskitetysti varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.

Monikulttuuriseen koulutukseen osallistuu jokaisesta päivähoiton yksiköstä ja koulusta vähintään kaksi henkilöä vuosittain. Henkilökunnan koulutuksessa hyödynnetään Opi kotoutumisesta -koulutusta, www.opinkotoutumisesta.fi.

Varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa toteutuu rasismien ja rasistisen häirinnän nollatoleranssi. Oppilaille toteutetaan kysely rasistisesta häirinnästä.

Mittari: Rasismien ja rasistisen häirinnän tunnusmerkit täyttävien tapausten määrä varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa vuosittain.

Maahanmuuttajataustaiset nuoret siirtyvät toisen asteen opintoihin (myös lisäopetus ja toiselle asteelle valmentava koulutus).

Mittari: Suoraan toiselle asteelle siirtyvien osuus on prosenttimäärältään sama kuin kantaväestöllä (lukio, ammatillinen koulutus).

Toisen asteen koulutuksen keskeyttämisen ja koulutuksesta eroamisen vähentäminen.

Mittari: Eroamisprosentti on samaa tasoa kantaväestön kanssa (positiiviset keskeyttäjät, negatiiviset keskeyttäjät).

Ammatillisen koulutuksen päättävien maahanmuuttajanuorten sijoittuminen työhön tai jatko-opintoihin.

Mittari: Prosenttimäärä on sama kuin kantaväestöllä?

4.4. Aktiivisuus, osallisuus ja vuorovaikutus

- Maahanmuuttajien on helppo löytää ja osallistua kaupungin/kunnan tarjoamiin vapaa-aikapalveluihin.

Mittari: Kyselyt ja tilastot.

- Nuorille maahanmuuttajille ja kantasuomalaisille järjestetään yhteistä loma-aikojen leiritoimintaa.
- Kaikki kunnan järjestämät tapahtumat ovat avoimia kaikille kuntalaisille ja alueen maahanmuuttajia rohkaistaan osallistumaan niihin.
- Kehitetään kulttuuripalveluiden viestintää paremmin maahanmuuttajia tavoittavaksi.
- Kunnat ja sidosryhmät seuraavat maahanmuuttajien osallistumista.
- Pyritään tavoittamaan maahanmuuttajaperheet, erityisryhmät ja yksilöt palvelujen ja kolmannen sektorin toiminnan piiriin.
- Järjestetään informaatiotilaisuus maahanmuuttajille seurakunnan toiminnasta. Tilaisuus voidaan järjestää myös eri toimijoiden yhteistyönä.
- Kolmas sektori ja seurakunnat kehittävät yhteisiä monikulttuurisuustapahtumia ja yhteistä tiedotusta.
- Haapaveden seurakunnassa toimii kansainvälinen kerho

4.5. Työllisyys

- Maahanmuuttajien osuus kaupungin/kuntaorganisaation työntekijöistä pyritään nostamaan kohti samaa osuutta kuin se on väestöstä.
- Suomen kielen taitovaatimukset asetetaan kohtuullisiksi työn vaativuuden mukaan ja tehtäviin annetaan riittävä perehdytys.
- Kehitetään yritysneuvontaa maahanmuuttajille oman yrityksen perustamiseen ja tilastoidaan yritysneuvonnan avulla perustetut maahanmuuttajien yritykset.
- Huomioidaan ulkomaalaistaustaiset hakijat kansalaisopiston opettajarekrytoinnissa.

4.6. Asuminen

- Annetaan ohjausta asunnon hankintaan

4.7. Maahanmuuttotyön kehittäminen

- Tiedotetaan maahanmuuttajille mahdollisuudesta alkukartoitukseen ja kotoutumissuunnitelmaan sekä alueella toimivista neuvonta- ja ohjauspalveluista.
- Aktivoidaan maahanmuuttajia osallistumaan kansalaisopiston yleissivistäville kursseille nykyistä enemmän.
- Varmistetaan, että kunnan henkilöstöllä on riittävästi monikulttuurista osaamista.
- Vapaaehtoistoimijoille tarjotaan monikulttuurisuuskoulutusta.
- Järjestetään informaatiotilaisuus seurakunnan työntekijöille, luottamushenkilöille ja vapaaehtoisille maahanmuuttajapalveluiden toiminnasta.

5. Ohjelman seuranta

Alustavana seurantatyöryhmänä toimii ohjelman valmistelutyöryhmä, joka kokoontuu vähintään kerran vuodessa tarkastelemaan ohjelman toteutumista.

Haapaveden opisto kutsuu valmistelutyöryhmän koolle vuosittain alkuvuodesta tilinpäätöstietojen valmistuttua. Valmistelutyöryhmän jäsenet varmistavat tahoillaan, että kotouttamisohjelman mittarit tulevat seuratuksi organisaatiossa osana toiminnan suunnittelua ja toteutumisen arviointia. Kukin toimija tuottaa saatavilla olevan mittaritiedon edelliseltä vuodelta arvioinnin pohjaksi.